

Την αίθουσα των κατόπτρων στις Βερσαλλίες, έξω από το Παρίσι, διάλεξε ο βασιλιάς της Πρωσίας Γουλιέλμος Α΄ για να φορέσει το στέμμα της γερμανικής αυτοκρατορίας, στις 18 Ιανουαρίου του 1871. Η νικημένη Γαλλία αναγκάστηκε να το καταπιεί. Στις επόμενες εκλογές, 8 Φεβρουαρίου, οι μοναρχικοί σημείωσαν σαρωτική νίκη εκλέγοντας 400 εκπροσώπους, με σύνθημα την ειρήνη. Στις εκλογές αυτές, οι δημοκρατικοί έβγαλαν 200 εκπροσώπους, καθώς είχαν σύνθημα τον πόλεμο μέχρι εσχάτων. Στο Μπορντό, όπου συνεδρίασε η νέα γαλλική βουλή, πρωθυπουργός και πρόεδρος Δημοκρατίας εκλέχτηκε ο Αδόλφος Θιέρσος που προχώρησε στην ταπεινωτική ειρήνη με τους Πρώσους (1.3.1871). Οι νικητές απαιτούσαν αποζημίωση πέντε δισεκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, κατοχή της Γαλλίας ως την εξόφληση και προσάρτηση της Αλσατίας και Λορένης. Ο Θιέρσος δέχτηκε.

Ξημέρωνε 18 Μαρτίου του 1871, όταν ο κυβερνητικός στρατός περικύκλωσε τα πολυβολεία της εθνοφρουράς στη Μονμάρτη και απαίτησε τον αφοπλισμό της, κατά διαταγή του Θιέρσου. Οι εθνοφύλακες αρνήθηκαν. Ένας στρατηγός του κυβερνητικού στρατού διέταξε πυρ. Μερικοί εθνοφύλακες έπεσαν νεκροί. Οι πολλοί υποχώρησαν. Οι πυροβολισμοί ξύπνησαν το Παρίσι. Άοπλες γυναίκες παρενεβλήθησαν ανάμεσα στον στρατό και στην εθνοφυλακή. Οι στρατιώτες αφοπλίσαν τους αξιωματικούς και προσχώρησαν στην εθνοφυλακή. Έτσι στα ξαφνικά, ξεκίνησε η επανάσταση που αποκλήθηκε Κομόνα των Παρισίων.

Το Παρίσι ανακηρύχτηκε αυτόνομη κοινότητα, την εξουσία ανέλαβε μια επιτροπή σωτηρίας: Εργάτες, μέλη της ηγεσίας της Α΄ Διεθνούς κατά κύριο λόγο. Ψήφισαν τον χωρισμό του κράτους από την εκκλησία και προχώρησαν σε ρηξικέλευθους νόμους αλλά και σε ακρότητες. Η κυβέρνηση του Θιέρσου οχυρώθηκε στις Βερσαλλίες, συγκέντρωσε 100.000 στρατό από τους αιχμαλώτους, που επέστρεφαν από τη Γερμανία, έβαλε επικεφαλής τον στρατηγό Μακ Μαόν και διέταξε την κατάληψη του Παρισιού.

Η επίθεση ξεκίνησε στις 21 και ολοκληρώθηκε στις 28 Μαΐου του 1871, με την πλήρη καταστολή της επανάστασης. Αυτές οι επτά μέρες έμειναν στην ιστορία με το όνομα «Η εβδομάδα του αίματος», καθώς ο κυβερνητικός στρατός προχωρούσε βήμα βήμα ξεκληρίζοντας ολόκληρες συνοικίες. Υπολογίζεται ότι περίπου 20.000 πολίτες σφάχτηκαν, είτε πολεμούσαν είτε όχι. Τα μέλη της επιτροπής σωτηρίας έπεσαν στη μάχη κι ο Θιέρσος μπήκε θριαμβευτής στη γαλλική πρωτεύουσα. Οι ενέργειές του, μετά την καταστολή, ήταν ακόμη πιο φριχτές: 20.000 πολίτες τουφεκίστηκαν με συνοπτικές διαδικασίες κι άλλοι 30.000 φυλακίστηκαν ή εξορίστηκαν.

Το πείραμα της Κομούνας έφερε σε αντίθεση δυο μεγάλους στοχαστές. Τον Καρλ Μαρξ που την υποστήριξε και τον Μπακούιν που προέβλεψε τη συντριβή της. Δυο μήνες μετά την κατάρρευση, ο Καρλ Μαρξ δεχόταν στο σπίτι του στο Λονδίνο έναν δημοσιογράφο. Το αποτέλεσμα της συνάντησης αποτυπώθηκε σε ένα κείμενο που αφορούσε δύο σκέλη: Την Α' Διεθνή και την εξέγερση. Έγραψε ο Άγγλος δημοσιογράφος:

«Μια καινούρια οργάνωση, η Διεθνής, αρχίζει και σκιάζει την Ευρώπη. Εμπνευστής και ηγέτης της ο Κάρολος Μαρξ, Γερμανός διδάκτωρ Φιλοσοφίας που διαθέτει εξαιρετικά πλατειά μόρφωση. Ποτέ δεν υπήρξε εργάτης κι ούτε ίσως εργαζόμενος με την κοινή σημασία της έννοιας. Μοιάζει μάλλον άξιος γόνος της μεσαιας τάξης. Το σαλόνι στο οποίο με δέχτηκε έδειχνε άνθρωπο καλού γούστου και άνετης οικονομικής κατάστασης, αλλά δεν είχε τίποτε που να αποκαλύπτει την προσωπικότητα του ιδιοκτήτη του.

Μπήκε, με χαιρέτησε ευγενικά και κάθισε απέναντί μου. Με χωρίζει ένα βήμα από την ενσάρκωση της επανάστασης. Κάθομαι με τον απολογητή της Παρισινής Κομμούνας, τον συγγραφέα και θεωρητικό που υποστηρίζει ότι, αν το κεφάλαιο κηρύξει τον πόλεμο στους εργάτες, το λιγότερο που μπορεί να περιμένει είναι να γκρεμιστούν τα θεμέλια του οικοδομήματός του. Αν εξαιρέσεις τα πυκνά γκριζα γένια του, θυμίζει τον Σωκράτη, τον άνθρωπο που προτίμησε να πεθάνει παρά να πιστέψει στους θεούς της εποχής του: ένας οραματιστής που σκέπτεται, ένας σκεπτικιστής που οραματίζεται.

- Δε νομίζετε ότι η γενικευμένη ανησυχία για το κίνημά σας πρέπει να κρύβει κάτι παραπάνω από την κακή βούληση ανθρώπων που αγνοούν τους στόχους και τη λειτουργία σας; Τι είναι τελικώς η Διεθνής;

«Αρκεί να προσέξετε ποιοι την αποτελούν: εργάτες».

- Γνωρίζω αρκετά μέλη της Διεθνούς και κάθε άλλο παρά συνωμότες δείχνουν. Αλλά, τι θα συνέβαινε αν όλοι αυτοί ήταν πιόνια στα χέρι ενός ισχυρού και ανενδοίαστου ανθρώπου;

«Δε υπάρχουν ενδείξεις ότι μπορεί να ισχύει αυτή η θεωρία».

- Και η εξέγερση στο Παρίσι;

«Κατ' αρχάς, απαιτώ αποδείξεις ότι υπήρξε συνωμοσία, ότι όσα συνέβησαν δεν ήσαν γνήσιο αποτέλεσμα των περιστάσεων, της στιγμής. Κι αν ακόμη υπήρξε συνωμοσία, απαιτώ αποδείξεις ότι σ' αυτή συμμετείχε η Διεθνής».

- Και η παρουσία πολυάριθμων μελών της Διεθνούς στην Κομούνα;

«Η εξέγερση ήταν έργο των εργατών του Παρισιού. Οι πιο ικανοί ανάμεσά τους θα ήταν οι ηγέτες και καθοδηγητές τους και τυχαίνει οι πιο ικανοί εργάτες να είναι μέλη της Διεθνούς. Αλλά, η Διεθνής δεν είναι υπεύθυνη σε καμιά περίπτωση για τη δράση τους».

- Ναι αλλά συνδέουν τη Διεθνή σας με την Κομούνα κι αποφαινόνται ότι υπάρχει συνωμοσία.

«Κι αυτή η "συνωμοσία" είναι ανάλογη της πρώτης: προκατασκευασμένη. Οι Γάλλοι αξιωματούχοι ρίχτηκαν και πάλι στη δουλειά διότι πρέπει να δώσουν εξηγήσεις για το μεγαλύτερο πολιτικό κίνημα που γνώρισε ποτέ ο πλανήτης. Υπάρχουν εκατοντάδες σημάδια του καιρού μας που θα έπρεπε να αναδείξουν τη σωστή εξήγηση: η αυξανόμενη ευφύια των εργαζομένων, η αύξηση του πλούτου και της ανικανότητας των κυβερνώντων, το ιστορικό προτσές που έχει ξεκινήσει και θα τελειώσει με την τελική μεταβίβαση της εξουσίας στο λαό, το πρόσφορο της στιγμής και των περιστάσεων που συνοδεύουν αυτό το μεγάλο κίνημα χειραφέτησης των μαζών. Αλλά καθώς δεν είναι παρά mouchards (σπιούντοι) εξηγούν τα πάντα με τη "συνωμοσία". Ο παλιός τους χαρτοφύλακας γεμάτος πλαστά ντοκουμέντα θα τους προσφέρει τις πολυπόθητες αποδείξεις. Κι αυτή τη φορά, η Ευρώπη παρασυρμένη από το φόβο, θα πιστέψει το παραμύθι τους».

Δυο χρόνια αργότερα, οι μοναρχικοί έριξαν τον Θιέρσο, όταν διαπίστωσαν πως δεν επρόκειτο να επαναφέρει τη βασιλεία, προκειμένου να μείνει ο ίδιος πρόεδρος της

Δημοκρατίας.

(τελευταία επεξεργασία, 27.4.2009)